

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
4ης ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» 2021-2027

Αθήνα, 14 Νοεμβρίου 2025

Σύγκλιση της Επιτροπής Παρακολούθησης – Ημερήσια Διάταξη

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 (ΠΕΚΑ), που συγκροτήθηκε με την υπ' αριθ. οικ. ΕΥΔ/ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ 11977/20-10-2022 (Β' 5498/2022) Υπουργική Απόφαση και ισχύει σύμφωνα με την αρ. πρ.. 157783 ΕΞ 2024 Υπουργική Απόφαση για την «2η Τροποποίηση της υπό στοιχεία οικ. ΕΥΔ/ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ 11977/20.10.2022 Απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Συγκρότηση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος "Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή" 2021 - 2027» (Β' 5498) (ΦΕΚ Β' 6146/06.11.2024), συνήλθε σε **4^η Συνεδρίαση** στις **14 Νοεμβρίου 2025 στην Αθήνα**, μετά την με αρ. πρ. ΥΠΕΘΟΟ 191356 ΕΞ 2024/04.11.2025 Πρόσκληση του Προέδρου της, Γενικού Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΕΚΤ, κ. Βασιλείου Σιαδήμα.

Στην 4^η Συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης (ΕπιΠα) του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 (ΠΕΚΑ) **παρέστησαν 30 μέλη με δικαίωμα ψήφου** (Πρόεδρος και 20 μέλη με φυσική παρουσία, 10 μέλη με διαδικτυακή παρουσία) επί συνόλου 34 μελών με δικαίωμα ψήφου,

Επίσης παρέστησαν **20 μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου** με φυσική παρουσία επί συνόλου 37 μελών χωρίς δικαίωμα ψήφου.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I.1 Διαπίστωση Απαρτίας – Έναρξη Συνεδρίασης - Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης.

Μετά τη διαπίστωση απαρτίας ξεκίνησε η Συνεδρίαση και μετά από εισήγηση του Προέδρου κ. Β. Σιαδήμα :

- Εγκρίθηκε ομόφωνα η ημερήσια διάταξη της 4^{ης} Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης (συνημμένο 1).
- Εγκρίθηκαν ομόφωνα τα πρακτικά της 3^{ης} Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 που πραγματοποιήθηκε στις 04.12.2024, όπως τέθηκαν υπόψη των μελών της Επιτροπής με το φάκελο της συνεδρίασης (συνημμένο 2).

I.2 Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης, Γενικού Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΕΚΤ

Ο **Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης, κ. Βασίλειος Σιαδήμας**, αναφέρθηκε στο Πρόγραμμα “Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή”, το οποίο με συνολικό προϋπολογισμό 3,6 δις ευρώ, αποτελεί ένα καινοτόμο πρόγραμμα με δράσεις και υψηλή ενεργοποίηση. Είναι ένα πρόγραμμα που εκτείνεται σε πολλούς διαφορετικούς τομείς όπως είναι η ενέργεια, η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, η διαχείριση των υδάτων και των λυμάτων, η διαχείριση των απορριμμάτων και η βιοποικιλότητα. Ως προς τη 2^η Αναθεώρηση του Προγράμματος, η οποία θα παρουσιαστεί στα μέλη της ΕΠΠΑ στη συνέχεια της συνεδρίασης, τόνισε τη ξεχωριστή σημασία της τόσο ως προς τις νέες κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όσο και ως προς τα πολύ σημαντικά οφέλη που πρόκειται να αποκομίσει το πρόγραμμα διαχειριστικά. Στη συνέχεια έκανε αναφορά στην 18^η Διαδικασία Εξειδίκευσης του Προγράμματος που υπεγράφη πρόσφατα από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και περιλαμβάνει την εξειδίκευση της πολύ σημαντικής δράσης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Απορριμμάτων, συνολικού προϋπολογισμού ύψους 480 εκ. ευρώ. Επίσης αναφέρθηκε στην πορεία εξέλιξης και στην πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε emblematicά έργα του προγράμματος, όπως είναι η ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου, το Ανεξάρτητο Σύστημα Φυσικού Αερίου Αλεξανδρούπολης και το έργο Αριάδνη, που αφορά τη ενεργειακή διασύνδεση της Αττικής με την Κρήτη και πρόκειται να εγκαινιαστεί κατά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

1.3 Σύντομοι Χαιρετισμοί – Τοποθετήσεις εκπροσώπων του ΥΠΕΝ, ΕΑΣ ΥΠΕΘΟΟ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η **Γενική Γραμματέας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών κ. Δέσποινα Παληαρούτα**, μέσω διαδικτυακής σύνδεσης, τόνισε την πολύ καλή συνεργασία που έχει με την Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ καθώς και με την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Χαιρέτησε την αποστολή εκ μέρους της ΕΥΔ της πρότασης κατανομής των πόρων του προγράμματος στο πλαίσιο της 2^{ης} Αναθεώρησης, υπό το πρίσμα των νέων Κανονισμών, και δήλωσε πως θα επεξεργαστούν την πρόταση και θα επανέλθουν με την άποψη του Υπουργείου. Σημείωσε επίσης πως έχουν ήδη αποσταλεί οι ανάγκες και οι προτεραιότητες της ΓΓ και πως το σκέλος που αφορά τις δράσεις για την προσιτή στέγαση αποτελεί στρατηγική κατεύθυνση, την οποία προτίθεται να στηρίξει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Στη συνέχεια έκανε μία σύντομη αναφορά στις νέες ανάγκες για την υλοποίηση έργων ενέργειας, όπως είναι η διασύνδεση του Βορείου Αιγαίου, οι αντλίες θερμότητας καθώς και η ενεργειακή αναβάθμιση μεγάλων κτηρίων του δημοσίου. Ειδική αναφορά έγινε στα έργα τα οποία έχουν εκκινήσει στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και θα χρειαστεί να μεταφερθούν για την επιτυχή ολοκλήρωσή τους στο ΠΕΚΑ, όπως είναι το Εξοικονομώ. Κλείνοντας έκανε έκκληση για την στενή συνεργασία και τον καλό συντονισμό των ενεργειών μεταξύ των ΓΓ έτσι ώστε να υπάρχει σωστός χρονισμός και αποφυγή επικαλύψεων μεταξύ των πολλών και εξαιρετικά σημαντικών δράσεων που πρόκειται να αναπτυχθούν κατά το επόμενο χρονικό διάστημα.

Ο **Γενικός Διευθυντής Παρακολούθησης και Εφαρμογής κ. Χρήστος Κύρκογλου**, εκπροσωπώντας τη Γενική Γραμματεία ΕΣΠΑ, τόνισε τη σημασία της επικείμενης αναθεώρησης των προγραμμάτων στο πλαίσιο της δημοσίευσης των νέων τροποποιημένων κανονισμών της ΕΕ και μετέφερε την ικανοποίηση της Γενικής Γραμματέως για την πρόταση αναθεώρησης του Προγράμματος. Σημείωσε πως βρισκόμαστε σε ένα πολύ κρίσιμο χρονικό σημείο καθώς, εκτός από την ενδιάμεση αναθεώρηση, εκκινεί και η προετοιμασία για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Τέλος, ανέφερε πως η βιώσιμη στέγαση αποτελεί εξαιρετικά σημαντική παρέμβαση, διατρέχει πολλά προγράμματα και απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών και καλό συντονισμό τους για την επιτυχή υλοποίηση της δράσης.

Ο **Αναπληρωτής Προϊστάμενος της Unit G3: Cyprus and Greece, Directorate-General for Regional and Urban Policy, European Commission, κ. Π. Πανταζάτος**, ξεκίνησε την παρέμβασή του εκφράζοντας την ικανοποίησή του για την πορεία υλοποίησης, την ενεργοποίηση, την πορεία των δαπανών και την επίτευξη του στόχου N+3 του Προγράμματος. Σημείωσε, ωστόσο, πως πρέπει να αποφευχθεί τυχόν εφησυχασμός εξαιτίας των θετικών αποτελεσμάτων, καθώς το ΠΕΚΑ είναι ένα πολυσυλλεκτικό πρόγραμμα με ιδιαίτερα σημαντικές δράσεις για τη χώρα. Αναφορικά με τα έργα ενεργειακών διασυνδέσεων, εξήρε τη σημασία του έργου Αριάδνη και ανέφερε πως αναμένεται ο καθορισμός της ημερομηνίας των εγκαινίων του για να

μπορούν να παρευρεθούν στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής λόγω της σημασίας του έργου. Επίσης δήλωσε τη θετική ανταπόκριση εκ μέρους της DG Regio για τα νέα ενεργειακά έργα που έχουν συμπεριληφθεί στην αναθεώρηση και έκανε ιδιαίτερη έκκληση για ενίσχυση των έργων ενεργειακών κοινοτήτων. Στη συνέχεια ανέφερε τη μεγάλη συμβολή του Προγράμματος στα περιβαλλοντικά ζητήματα της χώρας, όπου υπάρχουν τομείς με εν εξελίξει προδικαστικές διαδικασίες, όπως είναι π.χ. ο τομέας των λυμάτων και ο τομέας των αποβλήτων, προσθέτοντας πως έχει ολοκληρωθεί η συζήτηση για τα κριτήρια εντάξεων των δράσεων αυτών στο Πρόγραμμα και εκκρεμούν οι πιστοποιήσεις των δικαιούχων, η διοικητική επάρκειά των οποίων είναι ένας τομέας που θα πρέπει να ενισχυθεί στο μέλλον. Για τα ολιστικά προγράμματα υδάτων έγινε αναφορά πως αναμένεται η ολοκλήρωση των αξιολογήσεων των σχετικών πράξεων, ενώ ως προς τον τομέα των αποβλήτων αναφέρθηκε πως εκκρεμεί η έγκριση των ΠΕΣΔΑ για να μπορεί να πληρωθεί ο σχετικός πρόσφορος όρος και να είναι επιλέξιμες οι σχετικές δαπάνες. Ακόμη τόνισε τις σημαντικές εκκρεμότητες που υπάρχουν στα τμηματοποιημένα και μεταφερόμενα έργα, των οποίων οι διαδικασίες μεταφοράς στο ΠΕΚΑ πρέπει να ολοκληρωθούν εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος. Ξεχωριστή αναφορά έγινε στη Πρωτοβουλία Greco Islands, όπου χαιρέτισε τη πρόοδο ως προς τα Τοπικά Σχέδια Δράσης, σημειώνοντας ωστόσο πως ακόμη δεν υπάρχει πραγματική υλοποίηση, εκφράζοντας την ανησυχία του για τη μη ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων σε νησιά έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου. Ως προς την ενδιάμεση αναθεώρηση, τόνισε την μεγάλη σημασία της καθώς επηρεάζει πολλούς σημαντικούς τομείς του Προγράμματος, το οποίο στη πρότασή του έχει ήδη συμπεριλάβει 3 από τις 4 νέες κατευθύνσεις της ΕΕ, τα ύδατα, την ενέργεια και τη στέγαση. Τέλος έγινε αναφορά στο ζήτημα της ολοκλήρωσης του ΤΑΑ καθώς και στην ανάγκη διευκρίνισης των έργων που θα χρειαστεί να μεταφερθούν στο ΠΕΚΑ, πριν την υποβολή της πρότασης 2^{ης} αναθεώρησης, δεδομένου ότι το Πρόγραμμα έχει ήδη προγραμματίσει κρίσιμες δράσεις και δεν υπάρχει σημαντικό χρηματοδοτικό περιθώριο.

Ο **Γενικός Γραμματέας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων κ. Μανώλης Γραφάκος**, μέσω διαδικτυακής σύνδεσης, ξεκίνησε την παρέμβασή του αναφερόμενος στην πολύ καλή συνεργασία που υπάρχει με το ΥΠΕΘΟΟ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ειδική μνεία έκανε στη συνεργασία με την ΕΕ για το καθορισμό των προϋποθέσεων για τα Ολιστικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων, ενώ σημείωσε πως έχουν ήδη εγκριθεί 6 Ολιστικά Σχέδια Χωριστής Διαλογής, αναμένεται η έγκριση ακόμη 3 σχεδίων κατά το επόμενο χρονικό διάστημα και η έγκριση όλων έως το τέλος του έτους. Αναφορικά με τα έργα υποδομών ανέφερε πως υπάρχει πληθώρα έργων που ήδη υλοποιούνται ή έχουν ενεργείς συμβάσεις, με τις συνολικές απαιτήσεις για αναγκαίες πιστώσεις έως το τέλος του 2030 να προσεγγίζουν ή και να ξεπερνούν το 1 δις ευρώ. Σημείωσε πως το ΥΠΕΝ προτίθεται να αξιοποιήσει όλους τους διαθέσιμους πόρους και πηγές χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένου του τέλους ταφής. Ανακοίνωσε ότι εντός των επόμενων ημερών το Υπουργείο Περιβάλλοντος θα ανοίξει την πρόσκληση από το τέλος ταφής, ούτως ώστε οι φορείς να υποβάλλουν τις προτάσεις τους που είναι ενταγμένες στα ολιστικά, ενώ διατύπωσε την άποψη ότι υπάρχει μια πολύ καθαρή κατάσταση στο ποιος χρηματοδοτεί τι καθώς έχει συναποφασισθεί με το ΥΠΕΘΟΟ οι υποδομές χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης να χρηματοδοτηθούν από το τέλος ταφής και οι υποδομές που σχετίζονται με τις εγκαταστάσεις, με τη μετατροπή των ΜΕΑ σε ΜΑΑ, με τη δημιουργία νέων ΜΑΑ, με τη δημιουργία σταθμών μεταφόρτωσης και κάποιων μεγάλων πράσινων σημείων να χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα ΠΕΚΑ. Τέλος, αναφέρθηκε στη Πρωτοβουλία Greco Islands, τονίζοντας τη σημασία του για τις τοπικές κοινότητες μικρών νησιών, δήλωσε πως ως Γραμματεία Διαχείρισης Αποβλήτων δεν πρόκειται να αιτηθούν πόρους για την διαχείριση των αποβλήτων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας, με δεδομένο το δικό τους πρόγραμμα. Ωστόσο είναι στη διάθεση των αντίστοιχων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης για την τεχνική υποστήριξη τους και επιθυμούν να αναλάβουν έναν ενεργότερο ρόλο, έναν γενικότερο σχεδιασμό, ώστε η Γραμματεία να έχει κεντρικό πλέον ρόλο σε αυτά τα ζητήματα.

II. Παρουσιάσεις – Τοποθετήσεις - Παρεμβάσεις εκπροσώπων και φορέων - Συμπεράσματα

II.1. Παρουσιάσεις

1. Παρουσίαση της Πορείας Υλοποίησης του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027

Ο προϊστάμενος της Ειδικής Υπηρεσίας κ. Ν. Μαμαλούγκας παρουσίασε τα σημαντικά στοιχεία υλοποίησης του προγράμματος αναφέροντας πως ενώ στο φάκελο της Επιτροπής Παρακολούθησης περιλαμβάνονται

στοιχεία υλοποίησης έως 31/10/25, θα παρουσιάσει στα μέλη της ΕΠΠΑ τα επικαιροποιημένα στοιχεία, με ημ. αναφοράς 13/11/2025. Συγκεκριμένα έχουν εκδοθεί προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού ύψους 1.9 δις ευρώ, που αντιστοιχεί στο 53,6% του διαθέσιμου προϋπολογισμού του προγράμματος, οι εντάξεις ανέρχονται σε 2,7 δις ευρώ, που αντιστοιχεί στο 75,46% του διαθέσιμου προϋπολογισμού, οι νομικές δεσμεύσεις των έργων είναι 1,5 δις, ποσοστό 40,15%, ενώ οι δαπάνες ανέρχονται σε 644 εκ. ευρώ που αντιστοιχεί στο 17,86% του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Τα στοιχεία υλοποίησης παρουσιάστηκαν διαγραμματικά και σε πίνακες, ενώ παρουσιάστηκε και η πρόοδος σε σύγκριση με το έτος 2024. Ξεχωριστή αναφορά έκανε στη σημαντική αύξηση όλων των στοιχείων υλοποίησης αλλά κυρίως των δαπανών του προγράμματος σε σχέση με την προηγούμενη Επιτροπή Παρακολούθησης, αναφέροντας πως οι στόχοι για το σχέδιο δράσης του 2025 είναι εφικτό να επιτευχθούν και πως δεν υπάρχει κίνδυνος μη εκπλήρωσης του στόχου για το N+3 για το έτος 2025. Στη συνέχεια ανέφερε ανά ειδικό στόχο τις πολύ σημαντικές παρεμβάσεις που υλοποιούνται στο πρόγραμμα.

2. Παρουσίαση Πρότασης 2^{ης} Αναθεώρησης του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027

Η Προϊσταμένη της Μονάδας Α1 «Προγραμματισμού και Αξιολόγησης του Προγράμματος» κ. Κ. Κολοκοτρώνη ξεκίνησε την παρουσίαση της πρότασης 2^{ης} Αναθεώρησης, κάνοντας μία σύντομη αναδρομή στα μέχρι τώρα γεγονότα αναφορικά με την Ενδιάμεση Επανεξέταση του Προγράμματος. Αρχικά έγινε αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης και την 1^η υποβολή της στις 31/03/25. Κατόπιν παρουσιάστηκαν οι νέες κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίες εισήχθησαν με την Τροποποίηση των Κανονισμών που εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο 2025, αλλά και οι ωφέλειες που μπορούν να έχουν τα προγράμματα με την ενσωμάτωσή τους στην ενδιάμεση επανεξέταση. Στη συνέχεια έγινε σύντομη περιγραφή των νέων κατευθύνσεων σε σχέση με τους τομείς ενδιαφέροντος του προγράμματος και ειδικότερα την ενίσχυση της ενεργειακής διασυνδεσιμότητας, τον τομέα των υδάτων και την οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση. Ακολούθησε η αναλυτική περιγραφή των στοιχείων της αναθεώρησης, με την μεταφορά πόρων προς τις 2 νέες προτεραιότητες που θα δημιουργηθούν, την ανακατανομή των πόρων στις υφιστάμενες προτεραιότητες καθώς και την πρόταση κατανομής του ποσοστού ευελιξίας ανά προτεραιότητα. Τέλος η κ. Κολοκοτρώνη ανέφερε πως η πρόταση αυτή δεν τίθεται προς έγκριση από την ΕΠΠΑ σε αυτή τη χρονική στιγμή, καθώς εκκρεμεί η οριστικοποίηση των τελικών μεταβολών, αλλά πρόκειται να εισαχθεί προς έγκριση μέσω γραπτής διαδικασίας εγκαίρως για να υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός της προθεσμίας της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2025.

Ο Γενικός Γραμματέας Διαχείρισης Τομεακών Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ κ. Β. Σιαδήμας, στο σημείο αυτό έκανε μία παρέμβαση αναφορικά με την πρόταση αναθεώρησης, δηλώνοντας πως οι πόροι που μεταφέρονται από την Προτεραιότητα 4 για την Διαχείριση των Αποβλήτων, αντικατοπτρίζουν την έως τώρα υλοποίηση των δράσεων του τομέα αυτού, ωστόσο σε περίπτωση αυξημένων αναγκών στο μέλλον υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων δράσεων είτε με προγραμματικούς πόρους είτε μέσω υπερδέσμευσης πόρων. Τέλος, σημείωσε πως σε συνέχεια της έγκρισης της 18^{ης} διαδικασίας εξειδίκευσης η πρόσκληση για την Ολιστική Διαχείριση των Απορριμμάτων προς τους ΦΟΣΔΑ αναμένεται να δημοσιευθεί σε σύντομο χρόνο.

3. Παρουσίαση της Πρότασης Μεθοδολογίας απλοποιημένου κόστους βάσει άρθρου 94 ΚΚΔ

Η κ. Ε. Γκουρβέλου, Προϊσταμένη της Μονάδας Β2 παρουσίασε την Μεθοδολογία Μοναδιαίου Κόστους για το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Ποιότητας των Νερών., σε συνέχεια της αντίστοιχης παρουσίασης που έγινε κατά την 3^η Συνεδρίαση της ΕΠΠΑ και έκτοτε έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το μοναδιαίο κόστος αφορά τη δράση της παρακολούθησης της ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων της χώρας. Δόθηκε μία περιληπτική ανασκόπηση των ενεργειών των στελεχών της ΕΥΔ για τον καθορισμό και την τεκμηρίωση του μοναδιαίου κόστους αλλά και παρουσιάστηκαν τα σημαντικά οφέλη που θα αποκομίσει τόσο η ΕΥΔ όσο και οι δικαιούχοι σε διαχειριστικό επίπεδο. Στη συνέχεια έγινε αναφορά στα βήματα και στην διαδικασία που ακολουθήθηκε για την έγκριση του μοναδιαίου κόστους από την ΕΔΕΛ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ενημερώθηκε η ΕΠΠΑ πως θα συμπεριληφθεί στη 2^η αναθεώρηση του προγράμματος για την έγκριση και έναρξη χρήσης του.

Η εκπρόσωπος της DG Regio κ. Ελένη Μπανάβας εξέφρασε την ικανοποίησή της και τις ευχαριστίες της προς τα στελέχη της ΕΥΔ τόσο για τον υποδειγματικό τρόπο εργασίας τους όσο και για τις άοκνες

προσπάθειές τους μέχρι την τελική οριστικοποίηση και έγκριση της μεθοδολογίας. Σημείωσε, δε, πως πρόκειται για σημαντική καινοτομία για την χώρα καθώς δεν είχε εφαρμοστεί μέχρι στιγμής μεθοδολογία μοναδιαίου κόστους για δράσεις του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής αλλά μόνο για δράσεις Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

4. Παρουσίαση της Στρατηγικής Επικοινωνίας και Προβολής του Προγράμματος

Η κ. Μ. Σκαλτσά, Υπεύθυνη Πληροφόρησης και Επικοινωνίας για το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» παρουσίασε τις Δράσεις Επικοινωνίας του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027 που έχουν υλοποιηθεί για το έτος 2025, την ιστοσελίδα του προγράμματος με τα επιμέρους στοιχεία της, τα οποία έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι προσιτά και εύκολα στην περιήγηση για τους χρήστες. Επίσης έγινε αναφορά στη δημιουργία Δικτύου Υπευθύνων Επικοινωνίας καθώς και την παρουσία του Προγράμματος στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν σημαντικές ενέργειες δημοσιότητας εμβληματικών έργων του προγράμματος όπως είναι το έργο Αριάδνη στη Κρήτη και η παρουσίαση του έργου της Ανάπλασης του Φαληρικού Όρμου στην 23^η Εβδομάδα Περιφερειών και Πόλεων στις Βρυξέλλες. Ακόμη το πρόγραμμα είχε ενεργό συμμετοχή στην Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, αλλά και στο Ευρωπαϊκό Περιβαλλοντικό Δίκτυο του ENEA. Ακολούθως, παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας κοινού που έγινε για την αναγνωρισιμότητα των πολιτικών στους τομείς της ενέργειας του περιβάλλοντος για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, η οποία θα αποτελέσει εργαλείο για την οργάνωση και το σχεδιασμό των μελλοντικών δράσεων επικοινωνίας του Προγράμματος ΠΕΚΑ.

Στη συνέχεια έγινε αναφορά από τον Προϊστάμενο της ΕΥΔ κ. Ν. Μαμαλούγκα πως δεν θα γίνει παρουσίαση της πορείας υλοποίησης του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος και ενημερώθηκαν τα μέλη πως μετά την έγκριση της 2^{ης} Αναθεώρησης του Προγράμματος, θα προχωρήσει η ΕΥΔ σε επικαιροποίηση του Σχεδίου Αξιολόγησης έτσι ώστε να συνάδει με τις νέες προτεραιότητες και κατευθύνσεις του προγράμματος και θα αποσταλεί στα μέλη της ΕΠΠΑ προς έγκριση μέσω γραπτής διαδικασίας.

II.2. Τοποθετήσεις – παρεμβάσεις μελών Επ.Πα., συζήτηση

Στη συνέχεια ο Γενικός Γραμματέας και Πρόεδρος της Επιτροπής παρακολούθησης κ. Β. Σιαδήμας έδωσε το λόγο στα μέλη της Επ.Πα. για τοποθετήσεις και παρεμβάσεις.

Η Προϊσταμένη της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Μαίρη Πραγιάτη έλαβε το λόγο και ξεκίνησε ευχαριστώντας την Διαχειριστική Αρχή για την ουσιαστική και αποτελεσματική συνεργασία. Στη συνέχεια ανέφερε πως για το πρόγραμμα «Συνδέομαι στην αποχέτευση» αναμένεται να εκδοθεί η προδημοσίευση της πράξης άμεσα και εντός 2 περίπου μηνών θα δημοσιευθεί η πρόσκληση προς δικαιούχους. Αναφορικά με την πρόταση 2^{ης} Αναθεώρησης, έδωσε έμφαση στη δυσκολία του εγχειρήματος και δήλωσε πως η Επιτελική Δομή και το Υπουργείο θα βρίσκονται σε στενή συνεργασία με τη ΓΓ και την ΕΥΔ με σκοπό την κατά το δυνατόν επίτευξη της καλύτερης και πιο ισορροπημένης ανακατανομής των πόρων.

Ο Εκπρόσωπος της Ένωσης Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης, κ. Γ. Μαρινάκης, Δήμαρχος Ρεθύμνου και Πρόεδρος της ΕΔΕΥΑ, ευχαρίστησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΥΔ για την πολύ καλή συνεργασία και χαιρέτισε την είδηση για την δημοσίευση της πρόσκλησης για το Εξοικονομώ στην Αποχέτευση. Στη συνέχεια έθεσε το πολύ σημαντικό ζήτημα του ενεργειακού κόστους των ΔΕΥΑ και της αδυναμίας αύξησης των τιμολογίων και μετακύλισης του κόστους στους δημότες. Ακόμη, τόνισε τη σημασία της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων και την ανάγκη για πραγματοποίηση προγραμματικών συμβάσεων και την αξιοποίηση πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Ανέφερε, κατόπιν, το πρόγραμμα υπογειοποίησης δικτύων Δήμου Ρεθύμνου το οποίο έχει υποβληθεί και βρίσκεται υπό αξιολόγηση, ενώ στηλίτευσε τη μη συμπερίληψη της Γαύδου στη Πρωτοβουλία Greco Islands. Σημείωσε στη συνέχεια την ανάγκη επικαιροποίησης των μελετών για τα αντιπλημμυρικά έργα, τα ζητήματα της διάβρωσης των ακτών και της λειψυδρίας καθώς και της πρακτικής της υπερδέσμευσης κατά την υλοποίηση έργων με ευρωπαϊκούς πόρους.

Ο **Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, κ. Πέτρος Βαρελίδης**, χαιρέτισε την ενίσχυση της χρηματοδότησης για έργα ύδρευσης, σημειώνοντας πως οι ανάγκες για έργα ύδρευσης είναι πολλαπλάσιες από τους διαθέσιμους πόρους, μεταξύ άλλων και λόγω της λειψυδρίας. Εκτίμησε πως μέχρι το 2030 οι ανάγκες του τομέα θα αγγίξουν τα 10 δις ευρώ, οπότε οι διαθέσιμοι πόροι στο παρόν είναι αρκετά ευπρόσδεκτοι αλλά δεν επαρκούν, καθώς γίνεται προσπάθεια παράλληλα να μην επιβαρυνθούν υπέρμετρα και οι τοπικές κοινωνίες. Τόνισε τη σημασία κατάρτισης πενταετών master plans από τους παρόχους, που θα οδηγήσουν σε ορθότερο σχεδιασμό και καταγραφή των αναγκών σε έργα. Χαιρέτισε την υποστήριξη με 120 εμπειρογνώμονες και τεχνικούς συμβούλους, τόσο για τις ΔΕΥΑ αλλά και για τους Δήμους. Ως προς τις πλημμύρες ανέφερε πως έχουν καταρτιστεί τα σχέδια διαχείρισης κινδύνου πλημμυρών σχετικά πρόσφατα, ωστόσο αν χρήζουν επικαιροποίησης στη βάση πρόσφατων πλημμυρικών φαινομένων το υπουργείο συμφωνεί. Σημείωσε όντως πως το ενεργειακό κόστος για τους Δήμους είναι υψηλό και κάλεσε σε στενή συνεργασία τις ΔΕΥΑ για να εξευρεθεί κοινή λύση στο ζήτημα.

Ο **εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος Τεχνική Βοήθεια κ. Χ. Τσοπάνης**, αναφέρθηκε στο ζήτημα της ενίσχυσης της διαχειριστικής ικανότητας των ΦΟΣΔΑ, το οποίο έχει δρομολογηθεί να υλοποιηθεί με πόρους του Προγράμματος Τεχνική Βοήθεια. Σημείωσε πως έχει διενεργηθεί διάγνωση αναγκών και πιθανά θα χρειαστεί επικαιροποίησή της έτσι ώστε οι προσκλήσεις που θα δημοσιευθούν να είναι στοχευμένες για την πιο αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων.

Ο **Πρόεδρος του Δικτύου Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, κ. Παναγιώτης Σημανδηράκης**, δήμαρχος Χανίων, ξεκίνησε την παρέμβασή του ευχαριστώντας το Υπουργείο και την Υπηρεσία Διαχείρισης για τις προσπάθειές τους κατά τα τελευταία χρόνια για την ενίσχυση του τομέα διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Στη συνέχεια αναφέρθηκε στην συμφωνία που είχε επιτευχθεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την διάθεση πόρων ύψους περί των 800 εκ. ευρώ για τον τομέα διαχείρισης αποβλήτων, η οποία όμως λόγω της καθυστέρησης επίτευξης της προκάλεσε επιπλέον καθυστέρηση στην υλοποίηση των αντίστοιχων δράσεων στο Πρόγραμμα ΠΕΚΑ, γεγονός που συνέβαλε στην προτεινόμενη μείωση του διαθέσιμου προϋπολογισμού των δράσεων κατά 194 εκ. ευρώ στο πλαίσιο της 2^{ης} Αναθεώρησης. Ενώ εξέφρασε την ανησυχία του για την σημαντική μείωση των πόρων που αφορούν τις μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων και τις δράσεις για βιομηχανικά και επικίνδυνα απόβλητα, χαιρέτισε τον διπλασιασμό των διαθέσιμων πόρων για τον τομέα της ανακύκλωσης. Σημείωσε επίσης, πως παρουσιάζεται μηδενική απορρόφηση τόσο στο ΠΕΚΑ όσο και στους πόρους που προέρχονται από το τέλος ταφής, οι οποίες οφείλονται σε πολιτικές αστοχίες, κυρίως λόγω της καθυστέρησης επικαιροποίησης και έγκρισης των Ολιστικών Σχεδίων Χωριστής Διαλογής και κατ' επέκταση των ΠΕΣΔΑ, οι οποίοι αποτελούν σημαντικό σκέλος για την πλήρωση του πρόσφορου όρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της δυνατότητας καταχώρισης δαπανών για τις συγκεκριμένες κατηγορίες έργων. Δήλωσε πως οι καθυστερήσεις είναι πολύ ανησυχητικές και μπορεί να μη καταστεί δυνατή η υλοποίηση των έργων στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοδοτικής περιόδου. Στη συνέχεια ανέφερε το ζήτημα των μελετών για την κατασκευή νέων μονάδων ή μετασχηματισμό μονάδων ΜΑΑ, εκφράζοντας τον προβληματισμό του για το από που θα εξασφαλιστούν οι σχετικοί πόροι για την χρηματοδότηση των μελετών αυτών, προτείνοντας τη διάθεση σχετικών πόρων από το Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας. Πρόσθεσε, επίσης, πως όσον αφορά την μελέτη για τα Ολιστικά Σχέδια θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι τοπικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, τόσο γεωγραφικά όσο και πληθυσμιακά, ενώ ανέφερε πως τα Ολιστικά Σχέδια θα πρέπει να συμπεριλάβουν και τις πρόσφατες εξελίξεις στον τομέα των πράσινων αποβλήτων. Ως προς το τομέα της ανακύκλωσης έθεσε σειρά ερωτημάτων προς την αρμόδια Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Αποβλήτων και έκανε έκκληση για την απελευθέρωση των πόρων Τεχνικής Βοήθειας για τους ΦΟΣΔΑ.

Ο **εκπρόσωπος του Δικτύου Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, κ. Χρήστος Τσοκανής**, αναφέρθηκε και αυτός στην καθυστέρηση υλοποίησης των Ολιστικών Σχεδίων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων και των ΠΕΣΔΑ, ενώ στηλίτευσε την πολιτική επιλογή της κατάρτισης των μελετών για Ορεινούς Δήμους σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης. Επίσης ανέφερε την ανάγκη άμεσης απόδοσης πόρων Τεχνικής Βοήθειας στους ΦΟΣΔΑ για την υλοποίηση μελετών για έργα που ανταποκρίνονται σε πλήθος εκτεφρασμένων αναγκών των δήμων πέραν των Ολιστικών Σχεδίων και των ΠΕΣΔΑ, καθώς οι Δήμοι αδυνατούν να χρηματοδοτήσουν σχετικές μελέτες με ίδιους πόρους.

Η εκπρόσωπος του **Ανεξάρτητου Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας κ. Ειρήνη Γιαννικάκη**, ανέφερε πως ο φορέας της βρίσκεται σε πολύ θετική θέση λόγω της ολοκλήρωσης του εμβληματικού έργου Αριάδνη για την ενεργειακή διασύνδεση της Κρήτης με την Αττική και πως ήδη βρίσκεται σε δοκιμαστική λειτουργία με πολύ θετικά αποτελέσματα. Εξέφρασε τις ευχαριστίες της τόσο προς την ΕΥΔ όσο και προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πολυετή συνεργασία και ανέφερε πως πλέον προγραμματίζονται 2 νέες διασυνδέσεις, η διασύνδεση του Βορειοανατολικού Αιγαίου και η διασύνδεση των Δωδεκανήσων, με την ολοκλήρωση των οποίων θα έχει διασυνδεθεί το σύνολο της επικράτειας.

Ο εκπρόσωπος του **Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας, κ. Παντελής Μπουγδάνος**, χαιρέτησε την ολοκλήρωση του έργου της ενεργειακής διασύνδεσης της Αττικής με την Κρήτη και τόνισε τη σημασία του έργου της διασύνδεσης των νησιών του Βορειοανατολικού Αιγαίου.

Ο εκπρόσωπος του **Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, κ. Λάμπρος Πυργιώτης**, αφού εξέφρασε τις ευχαριστίες του προς την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης για την πολύ εποικοδομητική συνεργασία διαχρονικά, σημείωσε κάποιες πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει το ΤΕΕ σχετικά με τον τομέα της στέγασης. Ειδικότερα, ανέφερε τη συγκρότηση της Εθνικής Συμμαχίας Αειφόρου Δόμησης, μέσω της οποίας προτείνει μία σειρά δράσεων συμπεριλαμβανομένου του Παρατηρητηρίου Αειφόρου Δόμησης και του διαβατηρίου ανακαίνισης κτηρίων, το οποίο θεσπίστηκε πρόσφατα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πρόσθεσε επίσης την δημοσίευση της τεχνικής οδηγίας για την εκπόνηση των τεχνικών εγγράφων και προδιαγραφών που απαιτούνται στην Προοπτική 2030, η οποία χρηματοδοτήθηκε με πόρους του Ταμείου Συνοχής.

Ο εκπρόσωπος της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Παναγιώτης Πανταζάτος**, ανέφερε, μετά το τέλος των λοιπών παρεμβάσεων, ως προς το ζήτημα διαχείρισης αποβλήτων, ότι οι μονάδες που θα μπορούν να είναι επιλέξιμες προς χρηματοδότηση από το πρόγραμμα θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές για την παραλαβή προδιαλεγμένων απορριμμάτων. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να υπάρχει πολύ καλός συντονισμός και συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, αντίστοιχα και στον τομέα των υδάτων και λυμάτων. Αναφορικά με τις προτεραιότητες που μειώνονται στο πλαίσιο της 2^{ης} Αναθεώρησης του προγράμματος και της εισαγωγής των νέων κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δήλωσε πως είναι εξαιρετικά σημαντικό το όφελος της παράτασης κατά ένα έτος της περιόδου επιλεξιμότητας του προγράμματος και αυτό δύναται να ωφελήσει και κατηγορίες δράσεων που αυτή τη χρονική στιγμή φαίνεται να μειώνεται ο διαθέσιμος προϋπολογισμός τους. Παρότρυνε τέλος την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και τους εμπλεκόμενους φορείς να καταλήξουν το συντομότερο δυνατόν στην τελική πρόταση για την 2^η Αναθεώρηση και να την υποβάλλουν εγκαίρως στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την τελική διαβούλευση.

III. Παρουσίαση οριζόντιων θεμάτων υλοποίησης για τα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027

Ο Προϊστάμενος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης κ. Ν. Μαμαλούγκας πρότεινε στα μέλη, λόγω του πεπερασμένου της ώρας και της μακράς συζήτησης που προηγήθηκε, να μη γίνει αναλυτική παρουσίαση επί των οριζόντιων θεμάτων εκ μέρους των Υπηρεσιών της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και να ενημερωθούν τα μέλη για τα ζητήματα αυτά μέσω του υλικού που έχει ήδη περιληφθεί στο φάκελο της ΕΠΠΑ, πρόταση που τα μέλη αποδέχθηκαν.

Μετά το τέλος των εισηγήσεων και των παρεμβάσεων ο Πρόεδρος της Επιτροπής, αφού ζήτησε και έλαβε την έγκριση της Επιτροπής για την εξουσιοδότηση της Διαχειριστικής Αρχής να καταγράψει τα πρακτικά και συμπεράσματα της συνεδρίασης, κήρυξε το τέλος της 4ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027».

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027

**Γενικός Γραμματέας Διαχείρισης Τομεακών Προγραμμάτων ΕΠΠΑ, ΤΣ και ΕΚΤ,
Βασίλειος Σιαδήμας**

Συνημμένα

1. Ημερήσια διάταξη της 4ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027
2. Πρακτικά 4ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027